

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

18. června 2006

neděle

číslo 2.

RECITOVALI

STR. 37

STR. 50

TÉMA DNE

STR. 34-36

ÚVODNÍK

Neděle patří poslednímu dnu přehlídky sólových recitátorů – tedy sólistům II. kategorie a je i druhým dnem přehlídky dětských souborů. Deník Dětské scény se dnes zamýšlí nad dramaturgií recitačních vystoupení i divadelních představení. Všudypřítomná uklízečka Blažková se nestačí divit, kolikrát se zvýšila spotřeba mýdla a toaletního papíru na záchodcích a koštětem odhání návštěvy s blátem na podrážkách. Pivní festival na náměstí už je za námi a málem z hlubin věků nám posílá pozdravení trutnovský německý básník Uffo Horn. V parku nad Lesnickou školou má tento místní velikán svůj skromný pomník. Je to báječné místo pro relaxaci. Zkuste to. Možná v jeho okolí najdete odpočívající recitátory, kteří jsou včerejším společenským večerem jistě vyčeráni. Našlapujte tiše, možná ve stínu velikána sladce spí.

id

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

Na místo hvězdičky v bublině si doplňte text dle vlastního uvážení. Své návrhy promluv uklízečky Blažkové můžete vzhazovat do redakční schránky v přízemí Národního domu. Otázka na přidanou: kdo je majitelem nohou na fotografii?

DNES O ...

...dětském divadle a jeho dramaturgii s Evou Machkovou

Jak vidíte ze svého úhlu pohledu, se svou zkušeností, proměnu dětského divadla – dejme tomu od let sedmdesátých, osmdesátých? Existuje něco, co se podle Vás z jeho současné podoby vytratilo? Co oproti tomu dřívějšímu chybí dnešnímu dětskému divadlu? Pro jistotu jsem zalistovala v brožůře 20. kaplických let, neboť paměť je klamná, ale protože nemám momentálně k dispozici stejný seznam inscenací, které následovaly v Prachaticích, v Ústí nad Orlicí a v Trutnově, nechtěla bych odpovídat kategoricky – nebudu tedy mluvit ani tak o tom, co dnes chybí, ale co z oné kaplické éry je či mohlo by být v současnosti životaschopné a podnětné. Jeden z důležitých okruhů – a o to důležitější, že škola mu většinou věnuje malou či nulovou pozornost – je klasická lidová pohádka, mytologie a hrdinská epika, tedy základy evropské kultury. Pro dramatizaci a inscenaci mají tyto žánry výraznou přednost – jsou dějové, v nejlepším slova smyslu „akční“, je v nich „vidět na myšlenky“, neboť ty se projevují ne úvahami, ale činy, jednáním. A obsahují témata, která v lidstvu trvají nebo se vždy vrací, mají morálku, často absolutní a nesmlouvavou, což nám v životě dost a dost chybí. A konečně – byť ne v poslední řadě – nabízejí tematiku a náměty zajímavé i pro chlapce a mohou tedy postupně zmírňovat jednoznačnou feminizaci dětských kolektivů. Ale myslím si, že i autorská „moderní“ pohádka má stále co nabídnout, a to především vzhledem k inscenačním klíčům a jevištnímu projevu dětí. Neklade nároky na popisnost a „pravděpodobnost“, uvolňuje fantazii a tvořivost a existuje řádka autorů, k nimž by stálo za to se vracet, i když jistě ledacos dobově podmíněného zastaralo nebo ne vždy bylo na špičce už v době svého vzniku: Slabý, Hejná, Mikulka (jeho kvalita je hodně kolísavá, ale najde se v něm), Nepil, Macourek, Čtvrtek, a ovšem Werich a Lada. Ten poslední byl svého času v dětském divadle přímo módní, a pak zcela zmizel, přitom nenapsal jen Nezbedné pohádky, co takový Kocour Mikeš s tématem jinakosti, přátelství, odhodlanosti k činům...? Za třetí – zejména z inscenačního hlediska: lidové barokní hry, jichž se v naší literatuře najde poměrně dost, a dnes už by nebyly potíže s jejich náboženskými motivy (vzpomínám na inscenaci Hry o svatě Dorotě, v níž inscenátorka musela zatajit, koho že si ta svatá zvolila za ženicha!). A konečně: původní hra, která nemá literární základ, anebo je založena jen na tématu, postavě a od příběhu předlohy se zcela odpoutává. Tak psával Sypal, Mlejnek, ale i Soňa Pavelková. Asi vždy vzácností bude to, čím se vyznačovala práce Evy Magerové-Polzerové – přebírání a radikální úpravy her určených pro dospělé herce a dětské diváky. A co chybí: myslím, že převaha her ne snad celovečerních, ale přece jen rozsáhlejších, tak kolem 45 minut a delších. Jakoby převládaly „desetiminutovky“, tedy přesněji řečeno inscenace, které trvají méně než půl hodinu a často opravdu jen pár minut.

Proč podle Vás převládají „desetiminutovky“? Nad tím jsem léta v rozpacích. Ale asi ty důvody budou různé, jeden z nich určitě spočívá v chvatu doby, nevím, zda se dnes najde hodně vedoucích, kteří jsou ochotni na inscenaci pracovat dva, tři roky a také děti, které to vydrží. Kdysi tak pracovala Jindra Delongová, Eva Magerová i další, jejich inscenace se na národní přehlídce objevovaly jednou za dva, tři roky. Znamená to ovšem, že vedoucí je schopen po celou tu dobu nabízet dětem zajímavé aktivity. Je však možný i ten přístup, který volila Milada Mašatová – jeden, dva roky průpravných prací, které nebyly vázány ke konkrétní látce, a pak s velice dobře připravenými dětmi bylo možné vytvořit inscenaci za několik měsíců. Jiný model najdeme v Tygru v oku Aleny Palarcíkové – na začátku práce s prvním či druhým ročníkem ZUŠ je Princezníčka na báli, po létech s dospívajícími Tracyho tygr. S tou Princezníčkou ovšem na národní přehlídku nemířila. Snad hraje roli i netrpělivost, úvaha typu „mám malé děti, nic velkého si s nimi nemohu dovolit, ale na přehlídku chceme jet“.

Mění nebo měnila se dramaturgie dětského divadla nějakým zásadním způsobem; proměnil se podle Vás nějak vztah předloh k inscenování a jejich jevištních realizací? To

se velmi těžko poměruje, ledaže by byly k dispozici videozáznamy, ale myslím, že v tomto smyslu hraje velkou roli, že na přehlídky vstupují inscenace vedoucích se specializovaným vzděláním v oboru, absolventů DAMU a JAMU, kteří jsou schopni uplatňovat širší škálu inscenačních prostředků. V posledních letech jejich podíl v programu Dětské scény sílí a to svědčí i o tom, že jsou v krajských kolech konkurenceschopní. Na druhé straně to vede také k tomu, že se objevují čím dál častěji pokusy (nemusejí ani souviset s tím, zda jde či nejde o absolventa oboru) inscenovat i velmi náročná díla, skvosty literatury pro děti (ale i pro dospělé), u nichž kvalita inscenace zdaleka nedosahuje kvalit předlohy. Hovoříte o skvělých předlohách a o nevalné úrovni jejich inscenování – můžete být konkrétnější? Které předlohy máte na mysli – a v čem hlavně je chyba při jejich inscenování, dramatizování? Malý princ, Pipi, Ronja, Narnie, dokonce před časem Pán much... ale často jsou to i povídky, nevěží to jen v rozsahu díla. Jsou to díla, jejichž hodnoty jsou ryze literární, dokonce výrazně epické (to se týká například i pohádek Karla Čapka, Oscara Wildea), které přinášejí potíže s výstavbou, s postavami náročnými na psychologické herectví, nebo velké a pro dětský soubor nesplnitelné nároky na scénografii... Dost se opakuji, už jsem o tom před časem psala, pamětníci prominou, ale myslím, že jsou literární díla, která je nejlepší nechat tak, jak jsou. Na jejich inscenaci zpravidla lze ocenit snahu a velkou práci, ale dobrá stejně není.

Myslíte si, že předlohy k inscenování jsou dobře voleny vzhledem k věku dětí? Vidíte nějakou jasnou hierarchii námětů, předloh a témat s ohledem na věk? Mám teď na mysli třeba podceňování (či nedocení) pohádky atp. Nebo je volba námětu, tedy i žánru a tématu, stále spíše vysoce individualizovanou záležitostí, vycházející z potřeb, zájmů a schopností skupiny? Myslím, že těch inscenací, které jsou založeny na věkově nevhodné nebo nepřiměřené předloze, se na národní přehlídce dostane minimum, s tím se nejspíš setkáme v základních nebo krajských kolech – je to omyl, který se valnou většinou v inscenaci projeví tak viditelně, že nemá šanci na úspěch. O pohádce, mytologii a hrdinské epice jsem už mluvila, ano, tam je cesta k dobré inscenaci i k nabídce hodnot pro ty, kdož se aktivně účastní. Ale individuální hledisko je vždy velmi důležité, v tom je půvab a poutavost dětského divadla (a dramatické výchovy obecně) pro tvořivé lidi, ale těžká překážka pro ty, kteří hledají hotové recepty. Jedna z krátkých her Bertolta Brechta (tzv. Lehrstůcky) končí poučkou: „V každé nové situaci je třeba nově přemýšlet.“ To je základní moment v dramaturgii dětského divadla, člověk musí být vzdělán, aby měl o čem přemýšlet – a není rozhodující, zda vzdělání získá na vysoké škole, v kurzech, v praxi... ale vždycky tu musí být osobní aktivita, spousta práce.

Děkuji za rozhovor eb

DNES O...

...dramaturgii v dětském divadle s Lud'kem Richterem

Proměnila se podle Vás dramaturgie v divadle hraném dětmi během uplynulých deseti, patnácti let?

Možná úplně na začátek bychom si měli přiznat, že víme především o špičce, která se dostává na celostátní Dětskou scénu. Trochu méně soustavně pak o oně širší špičce, která prochází krajskými přehlídkami, jež nikdo nevidí všechny. A něco snad ještě vím z desítek autorsko-dramatizačních seminářů, jež jsem při různých příležitostech vedl. Dostí mizné povědomí pak máme o běžné úrovni okresní a prakticky žádné o těch souborech, které kdesi na školách či jinde vzniknou, půl roku či pět let se divadlem baví, aniž k nim dolehne zpráva o existenci nějakých „dětských scén“ či seminářů a k nám o jejich tvorbě, a zase zmizí. A co se týče oněch „deseti, patnácti let“? Nezdá se mi, že by v jejich začátku či průběhu došlo k nějakým zásadním změnám, natož přelomu. Spíš jde o pozvolný posun v řádu možná desítek let, aniž lze stanovit (navzdory významnému společensko-politickému zvratu) jasnější hraniční okamžik. Zkrátka žádné „superzměny“ v dramaturgii nevidím. Zkusím proto nabídnout odpověď k období poněkud širšímu – zhruba dvaceti až třiceti let. Jestliže má dramaturgie tři základní úkoly – nalézt vhodnou (tj. obsahově i formálně zajímavou) předlohu či námět – pochopit, promyslet, analyzovat ji – a zpracovat ji do podoby „literárního“ východiska inscenace – měli bychom je probrat jeden po druhém.

Z letmé „statistiky“ vyplývá, že paleta autorů (včetně těch opakujících se) a s nimi žánrů a témat se za dvě až tři desetiletí příliš nezměnila, nejvýš v jednotlivostech a v akcentech.

Vcelku logicky (neboť jich až tak moc použitelných zase není) se na vrcholných přehlídkách „odjakživa“ objevuje velmi

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Antonín Benc

Barbora Marková

Filip Kadlec

Josef Kačmařík

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Karolína Stehlíková

Klára Šídelková

Skřítka Kajmanová

Kryštof Tureček

málo hotových her - nejčastěji ještě u loutkářů hry Milady Mašatové. Už dlouho se neobjevilo zpracování lidových her, jež bylo relativně časté na přelomu 80. a 90. let; od poloviny 90. let se pramálo objevuje i lidová poezie.

Původních autorských prací „od nuly“ či jen volně inspirovaných předlohou je výrazná menšina. Většinu tvoří různé úpravy literárních předloh. Nepříliš časté jsou příběhy ze života současných dětí. Nejčastěji jsou inscenovány fantasy povídky Briana Jacquese (zejména Jamie a upíří a R.S.B. s ručením omezeným), prózy M. Dřivého (hlavně Sisa Kyselá), či do hávu sci-fi zahalené Celé léto v jediném dni R. Bradburyho; volně sem můžeme přiřadit i často inscenovanou sbírku veršů Mileny Lukešové Nahej v trní a Kašparovu Tulikrásku.

V žánru sci-fi dominuje Bradbury (obzvláště obligátní Celé léto v jediném dni), doplněné však i pozoruhodnou Čapkovou Válkou s mloky či vlastními autorskými pokusy (M. Kořálková: Proxima Centauri).

Z klasické prózy se objevuje Erben, Čelakovský, Němcové, Viktorka a Divá Bára nebo Dykova próza. Zřejmě nejfrekventovanějším žánrem je zpracování lidových pohádek a pohádek moderních: Erben (pohádky i balady z Kytice), Čapek, Hrubín, Macourek, Doskočilová, ale i A. S. Puškin (především několikrát Pohádka o rybáři a rybce). Zejména od 90. let jsou nejhojněji inscenovány předlohy Jana Wericha a nejčastěji vůbec Pavla Šruta, kteří evidentně spojují jak tradiční pohádkové hodnoty, tak moderní, humorem prochnutý pohled na ně. Snad nejoblíbenější konkrétní titul je Pěkného Havrane z kamene (na dětská jeviště ho přinesla Jana Křenková už roku 1993), následován Hevierovým Nevypaluj jazyk. Pověst se vyskytuje pomálu, ale sympatické je, že bývá v úzké spojitosti s regionem, v kterém děti žijí.

Nově se od devadesátých let tu a tam objevuje tematika židovství a holocaustu. Skutečně výrazný nástup zaznamenaly od devadesátých let nonsensové a absurdní texty, především poezie, ale i próza. Sem patří jména jako Lear, Lewis, Charms, Saki, Jandl, Silverstein, Hevier, z našich Macourek, Frynta, Hiršal s Kolářem, Jirous, Vodňanský, Weinberger, různé verze Kocourkovských, Vyskočilův Malý Alenáš, ale i vlastní autorská tvorba; zdaleka nejčastěji pak Wernisch a Šrut.

Co se týče pochopení, promyšlení, analýzy předlohy, často zůstávají nepostřehnuty její základní danosti: dějová fakta, žánrové determinace, klíčové body z hlediska dramatického, divadelního, technického; inscenátoři mnohdy ulpívají pouze na příběhové rovině, aniž by rozpoznali a akcentovali téma. Ale i to bylo vždycky - a neodvážím se říci, zda v míře větší či menší. Jen dnešní zvýšená obliba absurdity a nonsensovosti dává tvůrcům zdánlivě alibi k vědomé rezignaci na téma a vazby z něj vyplývající.

Zbývá ještě otázka zpracování předloh po dramaturgické stránce, promítnutí možností předlohy do jevištní syntézy s ostatními složkami. Zjednodušeně řečeno: zdá se mi, že se rozšířil počet tvůrců, schopných upravit si pro vlastní soubor nedivadelní text, ale zároveň ubylo zpracování výrazně objevných. Prostě že kvalita, roste-li, roste spíše do šířky než do hloubky. Jako by ubylo riskantního hledačství a přibýlo spolehlivé rutiny. Hledačství sice nikdy nebylo širokou, masovou záležitostí, ale zdá se mi, že se přeci jen v divadle hraném dětmi objevovalo častěji. Možná jen zdá.

Vnímáte nějaké výrazné žánrové a tematické posuny, změny; ať už jde o práci s hotovou literární předlohou nebo o původní předlohy jednotlivých souborů?

Bylo by hezké říci, že v posledních patnácti letech roste počet zpracování aktuálních témat vycházejících ze specifických dobových problémů současných dětí, (asi nejsoustavněji je vyhledává Irena Konývková), což lze zaznamenat třeba u zmíněných Brianových polofantastických povídek s tématy šikany, boje za uznání vlastní svébytnosti, adrenalinového sprayerství... Ale asi by to nebylo úplně pravda.

Ve stejné míře totiž přinášela aktuální témata v příbězích ze života soudobých dětí už léta 70. a 80.: lámání charakteru ve Vandrů do světa od Josefa Mlejnků, rozvodovou problematiku z hlediska dětí ve Střepinkách Soni Pavelkové, dále třeba Třináctka pro osmičky, aneb školní lásky a nelásky od Hany Budínské, Je to jenom hra od Dany Svozilové a Silvy Mackové a v celku pravidelně inscenace Mirka Slavíka jako byl Berci, Mangá, Terka, Ledový zámek aj.

Pravda ovšem je, že aktuální, živá témata lze najít a sdělit i v jiných žánrech, než jsou příběhy ze života současných dětí. Je např. obecně známo, že pohádky nesou témata, která jsou zejména pro určitý věk dětí živá a aktuální už po staletí a nic nenasvědčuje, že by se to mělo změnit.

Žánrově je tedy, jak již řečeno, nejpatrnější posun k nonsensu a absurditě. A žánr vždy nějak souvisí i s tématem.

S čím tyto změny souvisejí?

Nejdřív k důvodům zmíněných „nezměn“.

Lidé - tedy ani děti - se zas tak dramaticky nemění. V drtivé většině případů jsou v tom základním stejné jako byly před 100 či 500 lety. Mění se podmínky v nichž žijí, kontext, zkušenosti... Ve věcech opravdu zásadních dochází jen k pomalému posunu, někdy jen kolísání.

„Pejcha“, že žijeme v době, která je naprosto jiná, převratná... existovala asi vždycky. (Ostatně jiná zkušenost než našeho jediného života nám dopřána není.) A až z odstupů se pokaždé ukázalo, že šlo spíše o pozvolnou evoluci než skokovou revoluci. Kdyby tomu bylo naopak, muselo by už lidstvo vypadat úplně jinak a uměleckým dílům starým 50 či 500 let bychom vůbec nemohli rozumět. Ani my bychom tedy neměli propadat pocitu, že naše doba je tak nesrovnatelně jiná, mimořádná, že během 10 či 30 let se dítě zásadně změnilo jako bytost biologická, psychická, sociální nebo kulturní.

Za 100 let se mírně změnila průměrná výška dítěte a doba jeho pohlavního zrání. Za 50 let se lehounce proměnil zájem dětí např. o pohádku (malíčko rychleji dospívají, dříve a intenzivněji se setkávají i s jinými žánry i médii). Za posledních patnáct let toho vědí o sexu v deseti letech víc, než my sami (čtou přeci dětské časopisy). Pozorovatelný je u dětí zrychlený videový „tep“ (klipy? přepínání televizních kanálů?) a do jisté míry i oslabená schopnost soustředění (počítače? televizní způsob „vnímání“ sdělovaného jako pouhé kulisy?) jakož i slabší návyk na slovo,

slovní sdělení (comicsy? akční filmy? komunikace pomocí SMS?). Frekvence vjemů nabízí širší spektrum znalostí i zážitků, ale o to povrchnější možnost jejich prožití a reflexe. Přibýly problémy spojené s agresivní šikanou, drogami, setkávání se s jinými kulturami a etniky, v souvislosti s panujícím relativismem sílí ztráta hodnotové orientace... Není toho málo - a nejsou to věci, nad nimiž můžeme mávnout rukou. Měli bychom to vše bedlivě sledovat a řešit.

Divadlo hrané dětmi pomáhá mnohé tyto jevy „léčit“ už svou podstatou - tím, že nabízí účastníkům smysluplnou činnost, vede k soustředění na dlouhodobější cíle, k hlubšímu promýšlení a procitování souvislostí, umožňuje ventilovat problémy, stresy a obsese, přibližuje hodnotu komunikace, slovní komunikace i umělecké slovesnosti. Témata, jež zpracovává, by s tím neměla být v rozporu. Žánr by měl sdělení tématu sloužit. Ale nikde není psáno, že třeba příběh ze života dětí, doslovněji pojmenovávající téma, je nutně působivější, než totéž téma třeba v žánru pohádky či sci-fi. Reflexe naléhavých aktuálních problémů se tedy nemusí projevit jen v nejviditelnější vrstvě látek či žánrů.

A co se týče důvodů oné jediné zjevné změny - zesílení nonsenso-absurdní vlny?

Je obdobná jako v divadle dospělých. To je na jednu stranu kladné znamení, svědčící o tom, že divadlo hrané dětmi je v jakémsi dotyku s trendy doby, která je jako nesmyslná a nepochopitelná tvůrčí pocitována. Na druhé straně si kladu otázku, nakolik toto cítění světa vychází ze samotných dětí či alespoň je v souladu s ním a nakolik jde o sebevyjádření vedoucích skrze děti.

Jistě: nedá se zevšeobecňovat, je třeba rozlišovat.

Například loňská třebotovská inscenace Šrutova Velikého tůdle ukázala, že hravě uchopené nonsensové verše vystihují dětské vnímání nejen svým zvukomalebným, rytmickým a rýmovým půdorysem, nezahlceným silou primárních významů, ale i obsahově - jako způsob humorného orientování se (ne rezignace, ne deklarace nesmyslnosti a absurdity světa) v nepřehledném, zmateném, přinejmenším zatím těžko pochopitelném světě. Nadto mohou být i základem hledání a budování vlastních témat. Je to doklad tvrzení Josefa Hiršala a Bohumily Grögerové, že „nonsensové texty - ty opravdu dobré - neznamenají nedostatek smyslu: jsou to parodie smyslu a v tom je jejich smysl.“ A „není každý text smysluplný za předpokladu, že jej umíme správně číst, pochopit a interpretovat?“

Naopak mnohé jiné inscenace prozrazují spíše neochotu či neschopnost hledat pomocí divadelní tvorby aktivní přístup k životu a přijmout zodpovědnost za konečný tvar i obsah inscenace. A tak leckdy zůstává jen laciné, byť třeba efektní gesto.

*Děkuji za vyčerpávající odpovědi, eb
Není zač - vyčerpání je oboustranné.*

ANKETA

Podle jaké knížky by sis rád(a) zahrál(a) divadlo?

- Nějakou komedii, ale žádnou komedii neznám. Bavilo by mě Bylo nás pět nebo něco jako Sluha dvou pánů. (*Jiří, člen dětského souboru*)
- Malého Prince. Saturnina. (*Bára, člen dětského souboru*)
- Hrdý Budžes. Líbí se mi ten příběh. I když to hraje holka, rád bych se vžil do té role. Byla by to i výzva. (*Tomáš, recitátor*)
- Manon Lescaut. Je to hezky napsané. (*Terka, člen dětského souboru*)
- Možná bych divadlo ani nehrála. Spíš jen tak ve snu. Inspiruji se realitou. Katastrofické konce jsou bohužel součástí reality, proto si domýšlím konce lepší. (*Radka, doprovod*)
- Rodinná pouta. Je to zajímavé a docela kruté. (*Nikola, člen dětského souboru*)
- Ronja, dcera loupežníka. Ronja se mi líbí. (*Terezie, recitátorka*)
- Podle Krakonošových pohádek. Je to hezké a vděčné. Uplatnění je pro široké spektrum diváků. Postava Anči mě láká už dlouho. (*Dominika, recitátorka*)
- Narnii, já jsem ji i prožívala jako film, mám ty příběhy ráda. (*Alena Anna, člen dětského souboru*)
- Bylo nás pět nebo Kouzelný kalendář od Josteina Gaardera (*Eva, lektorka*)
- Jak zalichotit tlusté ženě od Mariana Pally. (*Karolína, recitátorka*)
- Povídky od E. A. Poea - postavy jsou tam komplikované, člověka se nad tím musí zamyslet. (*Ivča, člen dětského souboru*)
- Kmotr. Líbí se mi to období a to, že mafiáni nebyli jen zabijáci. (*Mirek, recitátor*)
- Povídky E. A. Poea a Malou mořskou vílu, protože tyhle všechny se mi zdají hrůzostrašné. Většinou to končí blbě a to mám ráda. (*Jana, člen dětského souboru*)
- Proč bychom se netopili, protože je to srandovni a mám hodně ráda vodu. (*Roxi, člen dětského souboru*)
- Diabla, můj vysněný kůň - mám ráda koně, je to příběh se šťastným koncem. (*Verča, člen dětského souboru*)
- Asi bych hrál něco jako dobytčácké války. (*Radek, člen dětského souboru*)
- Kočičího krále. (*Jana, vedoucí souboru*)
- Asi nějakou pohádku od O. Wildea. Protože pořád děláme srandičky, tak něco vážnějšího. (*Václava, vedoucí souboru*)
- Leacockovy Literární poklesky, to by se i mohlo inscenovat. (*Lukáš, vedoucí souboru*)
- Bylo nás pět. (*Jana, doprovod*)
- Gulliverovy cesty nebo Olivera Twista. (*Adéla, člen dětského souboru*)
- Hamlet. Líbí se mi hlavní postava, je až paradoxní, dává hodně možností, jak to zahrát. (*Michal, doprovod*)
- Harry Potter. Jsou tam postavy, které se mi moc líbí. Ron je srandovni. (*Míša, recitátorka*)

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Lenka Krejčí

Magda Látalová

Marek Červíček

Markéta Brichtová

NA KUS ŘEČI U ...

lektorek dílny recitátorů čtvrté kategorie

Lenky Korbelové

■ Co s sebou nosíš pořád (kamkoliv a kdykoliv)?

No já s sebou pořád nosím Lenku Korbelovou. Ona se mě prostě nechce pustit. Ať jdu, kam jdu, furt ji mám s sebou.

■ Co s sebou nikdy nenosíš?

Nikdy s sebou nenosím nikoho jiného než Lenku Korbelovou. A ještě s sebou nikdy nenosím popelnici, afroparuku a saxofon.

■ Postrádáš něco?

Postrádám ledovou sprchu, velikej větrák a kostky ledu.

Lenka Korbelová je studentkou Katedry výchovné dramatiky DAMU, je jí 26 let, zabývá se získáváním grantů pro školy a za velmi podstatné považuje, že je narozena ve znamení vodnáře.

gs

Terezie Hirtové

■ Co s sebou nosíš pořád (kamkoliv a kdykoliv)?

Asi svoje promoční hodinky. Tyto. Ty jsem dostala za promoci na pedagogické fakultě, konkrétně za to, že jsem jako jediný člen rodiny dokončila vysokoškolské vzdělání. /široký úsměv/

■ Co s sebou nikdy nenosíš?

Nikdy s sebou nenosím rtěnku, neboť ústa si nezvýrazňuji, mám je i tak dost velká. /velký a široký úsměv/

■ Postrádáš něco?

Ano, v současné chvíli postrádám svého milého, neboť je daleko a stýská se mi. /oči vážné, ale stále velký a široký úsměv/

Terezie Hirtová je studentkou Katedry výchovné dramatiky DAMU.

gs

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Martina Nováková

Michaela Boučková

JAK TO VIDÍ

■ ■ ■

Tato rubrika je letos nová.

Každý den položíme několik otázek pedagogům, rodičům, recitátorům nebo dětem ze souborů. Doufáme, že se nám bude dařit hledat zajímavé osobnosti a pokládat žhavé otázky.

Jiřina Rottová

Jiřina Rottová, učitelka ZUŠ Karlovy Vary, která připravovala recitátory Tomáše Havlíčka a ze IV. kategorie, Kristýnu Šajtošovou a Jonáše Tůmu ze III. kategorie.

■ Jeden z tvých recitátorů, Tomáš havlínek, je letos na Dětské scéně v trutnově už popáté. Mohla bys uvést všechny texty, které tu přednesl?

René Goscinni – Jak jsme byli u doktora, Olga Hejná – Něhoslav kaktulínek, Michal Viwegh – zapisovatelé otcovský lásky, Stephen Leacock – Námět k rozhovoru, kterým je možno natrvalo vyléčit amatéra v kouzelnictví z jeho karetních triků, William Saroyan – Vrchol.

■ Jak např. v jeho případě vybíráte texty pro recitaci?

Tomáš je hodně vytížený, takže moc nechte. Je hodně živý, inspirativní, většinou potkám nějaký text a řeknu si: to by bylo pro Tomáše. Pak mu nabídnu textů několi a on si vybere ten, který ho osloví.

■ Na co je třeba podle tebe dávat při výběru textu pro recitátora obzvlášť pozor?

Učitel (nebo rodič) musí dítě dobře znát po lidské stránce, musí znát stav jeho schopností, pak nabídnout téma, které dítě nadchne. Nikdy dítě do přednesu textu nenutit. Pokud text úplně nesedí, pozná se to většinou už u prvních rozborů.

■ Co je na práci učitele, který vede děti k přednesu obtížné?

Že musíme dětem stále nabízet, že si moc nechtějí hledat samy a často to chtějí nechat na nás. Ale až nás opustí, většinou si

samy hledat začnou, našťestí.

■ Jak dlouho pracuješ na textu pro přednes?

Na prvním asi půl roku, s druhým začínám v novém pololetí. Druhý text ve školním roce míváme většinou o něco jednodušší.

■ Víš, že učíš na ZUŠ 26 let a každým rokem postoupí 1 – 4 tví žáci do celostátního kola. Čím to podle tebe je?

Práce s textem mě hrozně baví, zajímá mě jít v textu do hloubky. A nebojím se text opustit, když nevyhovuje, a začít znova od začátku.

PŘEDSTAVUJEME ...

lektorský sbor recitátorů

Radek Marušák

V roli lenocha se cítí nejlépe. „Vždycky tak dvakrát do roka si to dokážu nespěchm, užít, že nic nemusím, nic nechci, nikam nespěchám, nic mě nenutí a můžu lenošit.“ K jakému typu textu by se přirovnal? „V sobotu se cítím jako humoreska, v pondělí jak thriller, ve středu jak antické drama a v pátek jsem jako nějaká pouliční komedie. To záleží na situaci...“ Recitace je pro něj především věcí partnerského dialogu; je o velké účtě k osobnosti dítěte, k autorovi i k sobě samému. Cílem recitace pak není „ohromit, být krásný a úžasný, ale něco se na té cestě naučit a to krásno objevovat, ne ho předvádět.“ Recitace přesahuje do oblasti přemýšlení, vnímání krásna, sebe sama i druhých.

Jana Křenková

Nejlépe se cítí „v roli“ sebe sama, to je jí úplně nejlíp. „Třeba procházet se po ztichlé jarní Praze, nikdo po mě nic nechce...“ Kdyby byla literárním textem, byla by asi krátkou lyrickou prózou, ve které by měl být i nonsens. A co se týče tří věcí, na které by neměl ten, kdo připravuje recitátora, nikdy zapomenout? Jana už odpovídá v dnešním rozhovoru, ale přesto dodává: „S Radkem si v těchto věcech velmi dobře rozumím...pedagog nemá do recitátora promítat své ambice. Má spíše vést k tomu, aby si ti, jež učí, oblíbili dobré, kvalitní texty. A cesta k tomu je zdoluhavá.“ Důležité je podněcovat k takovému přístupu přes životní zkušenost těch, kteří recitují.“

Jaroslav Provazník

Je rád v roli pozorovatele a také v roli toho, kdo má zrovna za sebou něco náročného.

Sebe sama přirovnává k nějakému staršímu textu, ve kterém už nějaká písmenka vybledla a sem tam chybí stránka.

Na které tři věci by neměl nikdy zapomenout ten, kdo připravuje mladého recitátora? Na to, co by recitátora bavilo a mohlo zajímat. Na to, že existují i texty, které byly napsány před mnoha lety a pořád stojí za pozornost. Na to, že práce na přednesu může být i zábava a hra.

eb

Tereza Nohýnková

recitátorka čtvrté kategorie

■ Jak sis našla svůj text?

Hledali jsme nejdřív doma. Prostrachali jsme celou knihovnu. Narazila jsem na Wolkera. Dřív bych si Léto nevybrala, ale v Liberci jsem viděla představení Malované na skle. Bylo to o zbojníkovi a já jsem si to spojila s Wolkerovou krajinou, protože Wolkerův kraj má mnoho společných rysů s krajem Jánošíkovým a vyšla mi z toho krásná myšlenka, že jsem celou tu báseň viděla před sebou.

gs, vm, id

Barbora Marková

recitátorka čtvrté kategorie

■ Jakým způsobem pracujete na výběru textu?

Chodila jsem na recitaci do Svitav. Paní učitelka mi dala několik textů. Mě se líbil text od Miloše Macourka.

■ A znáš tu knihu, ze které je ten text?

Ne.

■ Volila jsi nějak skladbu i s tím druhým textem? Máš tam Ilju Hurníka?

V každém kole je to jinak. V kraji vám řeknou, že text musí mít hloubku, že nestačí aby nebyl veselý. Tak jsem si vybrala dva texty, které tu hloubku mají.

■ Myslíš si že je pro tebe text Miloše Macourka dostatečně hluboký?

Mě se ten text líbí.

■ Takže máš pocit, že se z tohoto textu nedá vyrůst?

Podle mě ne.

gs, vm

Stará Blažková

stálý inventář přehlídky

Dramaturgie? To je určitě hrozně nakažlivá choroba. No určitě! Jedna moje známá jí chytla v divadle a měla z toho pupínky úplně všude, i pod vlasama. Takovej sajraťk mi sem nosit nebudete. To vás rači všechny vymetu a všechno zamknu, abyste mi sem už ani nepáchli. Stejně ta nemoc musí hrozně zapáchat. Vo to teda nestojím!

HRÁLI JSME SI S ...

recitátory čtvrté kategorie

Dílna pro recitátory čtvrté kategorie měla v pátek dvě části. První od 13:45 do 14:45 a druhá od 19:30 do 21:00. A jak to celé probíhalo?

Začalo to moc hezky. Ze všeho nejdříve jsem se ztratila. Čtvrtá kategorie zůstala vzhledem k dnešnímu počasí zcela logicky venku, takže mě přivítala prázdná třída – vlastně třída plná lavic a židlí. Díky maminkám odpočívajícím na lavičce před školou jsem chytila stopu a úprkem jsem se vydala za nimi – do kopce – do obřího kopce! Nevěděla jsem, že je v Trutnově Mt. Everest! Celou cestu jsem doufala, že tam skutečně jsou – slyším smích – jsou tam! Hurá! – A druhé hurá, když mi došlo, že je tam i náš Vojta! Moc jsem asi nepropásala a ještě ano, Vojta to jistí. Terka a Lenka nasadily hru na zapamatování jmen – jsou tu recitátoři z celé republiky – Boskovice, Nové Strašecí, Olomouc, Moravská Třebová... Potom si každý vylosoval na lístečku příjmení – Novákoví, Polákoví, Bolákoví, Volákoví, Holákoví a ještě další všemožní – olákoví a všechna tato vykřikovaná jména se současně hemží vzduchem, až tu stojí skupiny. Vlastně rodiny. Jejich úkolem je nyní představit si vzájemně svá města, napsat o nich báseň a připravit živé obrazy jako hádanku pro ostatní. Vojta zachránce má tužku pro každého, kdo ji potřebuje – asi zázračný batůžek – nebo je to ten utajený člen redakce? Už jsem to stejně prozradila. Tvorba básně je prý bolestivá. Ozývá se: „Já nevím, já myslet neumím. To jsme se neučili!“ Ale tvoří se – je krásně – lektorka Lenka trhá květiny – „Liberec, Kladno, Olomouc!“ ozývá se z jedné ze skupin. Slibná kombinace. Patnáct recitátorů, patnáct měst. Copak asi vznikne? – To je scénérie! Recitátorka Lenka úplně splynula se stromem. V těch šatech je dokonalý chameleon, z kmene vystupuje jen její hlava – „Nestůjte na sluníčku, paní redaktorko, dostanete úžeh!“ A čas tvorby vypršel. „I nedokončené dílo dílem jest,“ povzbuzuje skupinky lektorka Terka. A čtou se básně a předvádějí se živé obrazy. Básně obsahující jména všech měst členů skupinky a mají své kouzlo. Jak osobitě:

Žiju ve městě jménem Trutnov.
Je určitě hezčí než Pelhřimov.
A nevím, kde leží Holešov.

Nebo jiná:

Strašecí Nové není moc rovné.
V Praze žije se blaze.
V Sněhově ale mnohem lépe.

Teda to je ale skupina – radost pohledět, poslechnout, zahádat si, nechat se překvapit... A na závěr dopoledního bloku hra Evoluce. Lákavá instrukce v úvodu: „Vejde hledá vejce, slepice hledá slepici, prase hledá prase, gorila gorilu a člověk přijde se vztyčenýma rukama k redaktorce Gábině.“ No tak tuhle příhrávku vítám! Vítězka Terka Nohýnková se stala jednak prvním člověkem čtvrté kategorie a jednak vyhrála možnost odpovědět mi na anketní otázku. Ale to patří do jiné rubriky. Takže, milý čtenáři, čti a hledej. Příjemné vedení, pestrá patra, co dodat? Sejdeme se o půl osmé.

A přišel večer a přišla bouřka, ale před bouří se děly zajímavé věci.

Terka Hirtová a Lenka Korbelová se sešly s recitátory čtvrté kategorie tentokrát pod střešou. A vrhly se do práce – nebo spíš do četby. Četly se úryvky na papírcích – z nějaké knihy – z deníku. Trochu se četlo, trochu se psalo, mnohým už v průběhu četby došlo, že se potýkají s Deníkem Adriana Molea. Ale to, co sami napsali, mi připadalo mnohem lepší. Vznikly tak zajímavé deníkové záznamy různých dnů ze života Adriana, že jsem skoro lapała po dechu. Takle skupinka nejen že splnila zadání lektorek, ale mělo to styl, vtíp, štávu, záznamy se doplňovaly, všichni Adrianové dokázali využít informace, které se jim na začátku hodiny dostaly! Náhle! A navíc se výběrem dnů do deníku nenásilně a taky nenápadně utřídilo pořadí pro sobotní recitační blok.

Potom se ještě přemýšlelo o tom, jak to má Adrian doma, jaký průšvih ve škole způsobil, co se mu honí hlavou... Ale odcházela jsem stejně nejvíc naplněná dojmy z četby deníku. Tolik originálních dnů. Takle skupina se opravdu sešla vlakem do Trutnova. Skupinky si rozdělily věty – hm, spíše výpovědi – prostě text: Už se sypu!, Do Trutnova!, Jízdenky, prosím!, Mamí, tatí!, Hůůů!

V sobotu je sice z oken vidět zima, ale ve skutečnosti je vedro. 8:00 – aula SLŠ – už se pracuje. Prostor se plní krásnými, vzpřímeně se nesoucimi postavami, které dýchají zhluboka a určitě až do bránice. Posílalo se peříčko dobré nálady, potom se něco volalo, ale to už si nepamatuji, protože potom... – potom následovala úchvatná jízda vlakem do Trutnova. Skupinky si rozdělily věty – hm, spíše výpovědi – prostě text: Už se sypu!, Do Trutnova!, Jízdenky, prosím!, Mamí, tatí!, Hůůů!

A už se jelo a dokola a nahlas a potichu a do Trutnova a už se sypu a mamí a tatí a hůůů. A já jsem dostala funkci, protože se tu odehrála ta báječná věc, které se říká tvořivost a najednou byla potřebná písťalka, kterou samozřejmě nikdo neměl a já dokážu zapískat na prsty! Však uvidíte, až čtvrtá kategorie začne recitovat!

Do Trutnova jsme v rámci rozvíčky dojeli a každý dostal možnost vstoupit si do prostoru před pomyslné diváky a zkusit si alespoň začátek textu. Hm – tak takhle to v prostoru zní. A Lenka a Terka dávají užitečné rady, jak naložit s hlasitostí a jak je to s tím zapeklitým J ve slově jsem. Takže ještě jednou a černé na bílém: J se v tomto případě nevyslovuje! A je tu nabídka textů přímo pro gurmány: Pr?vert, Saroyan, Jerome Klapka Jerome, Aškenazy, Karel Hynek Mácha, Karel Hynek a tak...

Po hlasové rozvíčce byla vjezdem mašinky a mým hrdým hvízdem zahájena přehlídka recitátorů čtvrté kategorie. Mašinka sklídila mohutný potlesk, lektorky Lenka a Terka provedly namátkovou kontrolu platných jízdenek. Radek Marušák jízdenku málem neměl, ale pomohla mu Jiřina Lhotská, takže jízdenku teda měl, a tak se mohlo začít recitovat. Podle slov lektorky Lenky to „bude jízda!“ A pokud jste tam byli, tak už víte, že Lenka nelhala.

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Michaela Šebestová

Mirek Vrbický

Ondřej Růžička

Růžena Petrová

gs

BYLI JSME U TOHO

Beseda lektorského sboru s recitátory IV. kategorie

Odpoledne se v sále SLŠ sešli recitátoři IV. kategorie, aby si popovídali o svých dopoledních výkonech se členy lektorského sboru. Opět jsme mohli vidět tři kruhy židli kolem lektorských dvojic – Jana Křenková a Radek Marušák, Jana Machalíková a Vlasta Gregorová, Ema Zámečníková a Alena Palarčíková. Lektori se recitátorům věnovali dlouho, pečlivě a s obdivuhodnou vstřícností, která ale rozhodně nebyla milosrdnými náplastmi na bolístku. Recitátoři se dozvěděli, jak byl jejich přednes vnímán odborníky tohoto oboru, nasbírali si dobré rady pro svou další práci na textech a inspirovali se a učili se, protože všichni poslouchali také rozborů výkonů svých kamarádů ze skupiny. A co všechno se dalo odposlouchat?

Jana Machalíková a Vlasta Gregorová recitátorům nabídly své rady ohledně toho, co se ještě dá vylepšit. Jak si s tím ale každý naloží, to prý záleží už na nich samotných. Je potřeba hledat k textu cestu pravdivou. Když se člověk dá do služeb nějakého autora, musí mu skutečně porozumět. A když je text nějak udělán, měl by se pořádně vypulirovat, třeba promyšlením smyslu pauz atd.

Ema Zámečníková a Alena Palarčíková se zastavovaly nad výběrem textů. Dobrý výběr je základ dobré recitace. Lektorky povzbuzovaly recitátory, aby si vybírali poezii. Je to cesta složitější, ale může recitátora velmi obohatit. Při přednesu je pak velmi důležitá konkrétní představa, ne obecná a neurčitá, ale skutečně konkrétní. A je to vidět, jestli ji někdo má, nebo ne. Poezie se od prózy liší stavbou a verš, to je bezvadná věc. Kvalitní poezie nabízí skvělá vodítka, např. v podobě přesahů. Tak, milí recitátoři, dělejte poezii!

Jana Křenková a Radek Marušák přemýšleli s recitátory o tom, že je potřeba hledat autorovy roviny. Když mluvím například o nějaké úsměvné situaci ze života, nestačí zůstat jen u ní. Je potřeba rozkrývat hlubší filosofii autora. Tato dvojice lektorů se obzvlášť pečlivě věnovala otázkám kvality mluveného projevu, podobám češtiny, slovnímu a větnému přízvuku atd. Velmi často se s recitátory zabývali podrobným prozkoumáním textu ve smyslu, co všechno o tom vyprávěči vím? Proč se tahle postava vyjadřuje právě tak? Atd.

Všichni lektori se na besedě věnovali otázce, s kým a jak si recitátoři text vybírali. Někomu ho přinesla paní učitelka, někdo zalovil v knihách sám a někdo dokonce viděl skvělé divadelní představení, potom četl zajímavou knihu a tak zvláštně se ty dojmy propojily, že se z toho vyklubala skvělá volba textu k recitaci. A kdyby nebylo už tolik hodin a kdyby nebyl na pořadu dne další program, určitě by se dál příjemně povídal a bylo by ještě dlouho o čem.

gs

BYLI JSME U TOHO

Diskusní klub pro doprovody recitátorů II. a III. kategorie

Schéma debaty bylo stejné jako včera. Jen složení diskutérů se z poloviny proměnilo. Doprovody IV. kategorie totiž vystřídali rodiče a učitelé recitátorů kategorie třetí.

Tentokrát bylo vytipováno deset recitátorů, o jejichž výkonech chtěli seminaristé hovořit. Z rozhovorů nad jejich vystoupeními vyplynula obecná zamyšlení – o technickém vybavení recitátora nejvyšší věkové kategorie, osobním zaujetí textem, o potřebách dívek recitovat texty o lásce, vztazích a krizích a o potřebách chlapců vybírat humorně laděné texty, o autenticitě vyjádření a o potřebách pobavit diváka za každou cenu, ale také o otázkách pedagogického vedení. A také o příjemném překvapení, že se delším čase zvou objevil takový básník jako J. Wolker. Nebo o praktické dovednosti vyrovnat se s divákem a přijmout jeho reakci a nenechat se jím strhnout.

Několik nastíněných otázek se pokusím zprostředkovat. Zajímavé myšlenky přinesla paní, která mluvila o motivační funkci recitace. Řekla, že recitace může dovést děti ke čtenářství. Nejdříve k jakémukoliv, které ale později dítě směřuje směrem ke kvalitnější literatuře. Nevadí, má-li na začátku dítě nekvalitní text, důležitý je už jen moment probuzení zájmu o literaturu jako takovou.

Učitelé i rodiče, kteří vedou děti k recitaci, jsou na jedné lodi. Cílem není soutěžit, vyhrát a postoupit do celostátního kola Dětské scény, ale nabízet dítěti prostřednictvím práce s literárním textem možnosti rozvoje osobnosti, prohloubení zájmu o svět a možnost pochopení chování a jednání jiných lidí „z druhé strany“, možnost nazout si cizí boty a zkusit se v nich projít. Vyhrává každý. Existuje poměrně velká skupina dětí, které jsou k recitaci systematicky vedeny a pravidelně postupují až na celostátní úroveň. A jsou děti, které jsou „samoučky“. Recitují bez odborného vedení prostě proto, že jsou okouzleny autorem, chtějí se vyjádřit a nebo to jen zkusit. I přes malou technickou vybavenost mohou nabídnout stejně silný divácký zážitek jako recitátoři vedení krůček po krůčku svým učitelem nebo rodičem. A takový „blesk z čistého nebe“ v podobě recitátora, který postupuje, jak se vyjádřila jedna maminka, vlastně omylem, protože ve škole nemá solidního učitele a rodiče se vůbec v oboru neorientují, má stejnou energii jako kdokoliv jiný. Žádný recitátor není v Trutnově omylem. Všechny sem dovedla stejná cesta – potřeba vyjadřovat se ke světu, ve kterém žijeme.

Dovolila jsem si nastíněné myšlenky trochu shrnout a dotáhnout, snad mi rodiče a pedagogové, kteří v sobotu v učeňské lesnické škole diskutovali, moji smělost prominou.

I tentokrát se diskutující snažili v závěru povídání vyhnout označení jednoho recitátora reprezentujícího naši republiku na evropské soutěži. Lektorka byla stejně nekompromisní, takže se po chvilkovém váhání jedno jméno opravdu dozvěděla. Daleko snáz než o den dříve.

id

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Tomáš Havlínek

Veronika Horová

Vojtěch Dvořák

diskuse pro doprovod recitátorů

SLOVO POROTY

ZUŠ Ostrov Neschovávejte se, když prší

Ostrovské představení příjemně překvapilo lektorský sbor (a soudě podle večerního semináře stejně tak i seminaristy) řadou nápadů ve využití deštníků jako základního scénografického prostředku a vybavenosti souboru. Ocenili jsme především kulturu mluveného i pohybového projevu, rytmické cítění a skupinovou souhru. Přesto vyvolala ostrovská montáž rozpaky, které měly kořeny především v dramaturgii. První část pořadu by bylo možné charakterizovat jako „neučesané nápady“, které měly v podstatě v lyrické poloze zachytit rozháranost, tékavost, rozporuplnost vnitřního světa dospívajících. Brzo je však tento princip opuštěn a prostřednictvím útržků z Andersenovy pohádky o šneku a dalších textů se na jevišti začíná rozehrávat drobný příběh o první lásce a vzápětí další příběh - nepříliš nápaditá táboráková historka, v níž už se lyrický princip zcela vytratí a deštníky tu často zafungují prvoplánově a bohužel i popisně. Nesourodost ostrovské montáže je způsobena nejen neukotveností, tím, že jí chybí jasný svorník, který by jednotlivé části této mozaiky spájal, ale také množstvím příliš různorodého textového materiálu (vedle Andersena to byly texty Solouchinovy, Šmídovy, ale třeba i Hesseho). Navíc bylo představení poznamenáno tím, co se u dětských pořadů tohoto typu stává, totiž určitou „opotřebovaností“. Jde o inscenaci, která vznikla téměř před dvěma lety, a tak některé její momenty působí chladně, málo zaujatě nebo jen naranžovaně. Přesto všechno jde o poctivý pokus nabídnout dospívajícím téma adekvátní jejich věku a divadelní prostředky, které jsou jim dosažitelné a které jim umožní přirozeně existovat na jevišti.

Jaroslav Provazník

JAZZ? YES!

(Vítáme Vás v Jazzonii, Jesličky Hradec Králové) Na prázdně rozlehlou scénu trutnovského kina energicky vchází ve štestetajícím rozhovoru čtyři holčiny. Samá ruka, samá noha. Až klaunsky neukázněně, kanárkovitě tenisové oblečky podtrhují razantní zabydlení jeviště stejně jako různě nedofouknuté balóčky vpletené do roztodivně vyčesaných vlasů. Ve světle ramp se mladé dámy na nepatrnou chvilku zklidí. A hned to znovu rozbíjí, ale tentokrát už ne svými hádkami a připomínkami, ale texty české jazzové ikony Jany Koubkové. Je tu Jazzonie! Jsme uvítání! A jakpak se to žije v Jazzonii? Jedenáctileté dívky se tu zručně vypořádávají s rytmem, pohybem, prostorem, hrají si se slovy, dokáží dodržet stop - time a při tom se špičkují a dobírají prostřednictvím veselých „jazzových“ hry. Ve hře je patrné vzájemná úcta a znalost partnerek, vzájemná podpora. Aktérky dodržují nabídnutou strukturu. Jana Brannyová, vedoucí souboru a režisérka představení, nabídla svým mladým dámám prostor, ve kterém se dobře cítí, který je i divácky atraktivní. Pravda je to trochu riskantní. Na jedné straně hrozí pád do prvoplánové exhibice a předvádění nebo do suchého mechanického cvičení. Tohle přitažlivé balancování na hraně Jazzinkám včera večer vyšlo. Těšili jsme se hrou a ochotně jsme trochu přimhouřili oči nad nevyvážeností jednotlivých částí „jazzového“ pásma.

Roman Černík.

Jak ruce nechtěly pracovat aneb konec dívčí války.

Podkladem recitačního pásma o vzpouře rukou a nohou proti požívačnému a nic nedělajícímu žaludku je dobově poplatná bajka z padesátých let. Třikrát tři „čtvrťáčky“ a tři „čtvrtáci“ z jedné třídy ZŠ v Rousínově se svou učitelkou Michaelou Kyjovskou nebojácně uchopili tento „poučný“ text skrze věčné dilema mezi holčičí a klučičí populací. Jednoduchými prostředky sborové recitace, výrazně rytmizovaného slova i pohybu předvádějí, zásadní epizodu stále se vracející „Dívčí války“. Byť se jedná o souvislý příběh způsob použití jevištních prostředků nastoluje spíše princip pásma. Myslím, že lze ocenit použití spotřebních rekvizit, zvláště žvýkaček, symbolizující pracovní „nasazení“ mužů, které nebývá na první pohled vždy zbadatelné. Tak se po vyhladovění a pochopení situace ruce i nohy vracejí radostně k obnovení „strojové mechaniky metabolismu“ celku a soužití kluků a holek je opravdu snad jednou provždy vyřešeno.

Karel Vostárek

Bylo nás pět

Název prózy Karla Poláčka a představení souboru HOP-HOP z Ostrova se stal příznačným pro situaci ve jmenovaném souboru. Ještě na začátku týdne jich bylo pět. V podvečer představení už jenom tři. Klobouk dolů před vedoucí a režisérkou Irenou Konývkovou a před pohotovostí chlapců, kteří přijeli do Trutnova recitovat a kteří zaskočili za nemocné kamarády. Představení sice nutně drobně utrpělo na souhře, ale inscenace byla zachráněna.

Dramatizace zpracovává dva příběhy ale jiným způsobem. Jeden se v zásadě odehrává a druhý odevypráví. Při té jejich jinakosti je možná na škodu, že dramatizace zpracovává příběhy jenom dva. Latentně se ovšem nad nimi klene ještě jeden příběh. Příběh o tom, jak „Petr Bajza na housle už hrát nesměl“. Ale tento příběh je na začátku skvěle exponovaný, podruhé je už vyveden jako hra na housle za scénou (a vlastně jenom odděluje oba příběhy) a v závěru je bohužel dořečen pouze slovně. Možná by se dotažením této potencionálně třetí příběhové linky docílilo silnějšího propojení obou příhod a tím i výraznější celistvosti jevištního tvaru.

V inscenaci pomáhají kostýmy chlapecovou partu velmi dobře dourčovat charakterově, dobově i sociálně. (V tomto pojetí kostýmů však nevyřešeno zůstalo to, když Ěda Kemlink po hře na vichřici ukazuje na svou košili: „Copak takhle mohu jít domů! – A jeho košile je bez kazu.“)

Inszenace je sympatická svou lehkostí a hravostí. A máme zde co dočinění s herectvím. Zejména představitel Petra Bajzy (ten je pochopitelně z původního obsazení) projevilschopnost jisté přirozené jevištní autenticity. Nebýt těch záskoků asi bychom byli svědky vůbec výtečné jevištní souhry.

Václav Klemens

VIDĚLI JSME V SOBOTU

Neschovávejte se, když prší

Neschovávejte se, když prší

Vítejte v Jazzonii

Vítejte v Jazzonii

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 1. bloku

Jak zaznělo v úvodu diskusního semináře k inscenacím 1. bloku, Dětská scéna je každoročním milníkem v oboru dramatické výchovy, pro mnohé soubory je završením celoroční nebo i delší cesty, je to příležitost k uvažování o stavu oboru. Letos se toto večerní setkání nejmenuje veřejná diskuse, ale seminář a model průběhu se tím podstatně změnil. Opět si každá skupina seminaristů vylosovala představení, k němuž by se na večerním setkání měla vyjádřit především, navíc ale každá skupina dostala zalepenou obálku, která měla každou interní diskusi po určité době úžeji vymezit. Při večerním setkání měla každá skupina nejprve rekapitulovat to, o čem se při samostatné diskusi bavili, ve druhé části potom měla přijít rekapitulace toho,

co přineslo specifikované téma z obálky.

Seminární skupina D si vylosovala k rozboru představení *Neschovávejte se, když přší* (Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov, ved. Lucie Veličková). Co se jim líbilo: - nápaditá práce s rekvizitou (deštníky) - výtvarná stránka představení celkově - to, jak se děti navzájem ve skupině vnímaly - to, jak děti vnímaly prostor - dobrá technika projevu herců - jednotlivé „fórky“ (sojka, stahování mračna...) - rytmická stavba a to, jak na sebe děti rytmicky navazovaly.

Otázky pro skupinu D byly: - nesourodé texty v jednom celku - délka představení (navrhovali zkrácení, celek zkulovat nebo nějak vygradovat...) - nebyl zřetelný konec - deštník, který na jevišti ležel celou dobu a jeho funkcí bylo pouhé ukrytí dvou konvíček - téma bylo dospívání?, někomu se to zdálo být spíše „dospěláckou“ představou - téma puberty, světe kluků a holek, zakuklení se do sebe - dešť někdo četl jako svět venku, někomu to tak jasně nepřipadalo.

Seminární skupina C si při losování vytáhla představení dvě. Nejprve k *Vítáme vás v Jazzonii* (Jazzinky, ZUŠ Na Střežině, Hradec Králové, ved. Jolana Brannyová), kterou skupina jednoduše přijímala velmi pozitivně. Kladně hodnotili: - vybavenost všech čtyř dívek, jejich schopnost dodržet rytmus a celkové zadání, které jim asi bylo ze strany vedení dáno - dívky byly hrou velmi zaujaté, předvedly velké nasazení

Otázkou pro ně bylo: - nakolik to celé vycházelo z dětí samotných a nakolik byly „naprogramovány“ vedením? (Zřejmě to vyžadovalo více autoritativní vedení.) - nepřekročily dívky latku, která dělí přirozenost od efektu?

Představení *Jak ruce nechtěly pracovat* (Rousici, ZŠ Rousínov, ved. Michaela Kyjovská) seminář C viděl jako tvar, který umožnil skupině méně vybavených dětí (herců-začátečnicků) vystoupit jako celek, z něž nevystupují do popředí jednotliví tahouni. Hodnotili kladně: - přiměřenost schopnostem a dovednostem dětem ve skupině

Jako problém vnímali: - téma holky versus kluci představené prostřednictvím rolí rukou, nohou a žaludku, ale divákovi není nabídnut klíč, jak z toho ven. Není to příliš jednostranný pohled?

Seminární skupina B se zabývala představením *Bylo nás pět* (HOP-HOP, ZUŠ Ostrov, ved. Irena Konýčková). Ocenili: - falešný zvuk houslí prostupující celým představením - dovednost kluků hrát v rolích, jejich přirozenost a dobrou mluvní vybavenost - práci s kontrastem mluvy současné a Poláckovy - práci s gradací ve scéně s rojem vos

Zamýšleli se: - jak kluky ovlivnil seriál? (Rozpoznali v představení právě některé prvky z filmového zpracování.) - nad problematickým kolísavým napětím celku

Následovala rekapitulace toho, o čem se seminaristé ve svých skupinách bavili po rozbalení „kouzelné obálky“. Inscenace představené v prvním bloku nebyly postavené na klasickém situačním jednání postav. Obálka skrývala otázku scénického pásma či montáže. Co tyto dva pojmy vnesly do diskuse o představeních?

Seminaristé skupiny B se bavili o potřebě řadit texty v celku logicky a přihlížet k tomu, aby to mělo správný spád. Vyjádřili názor, že se montáž hodí spíše pro mladší děti, protože je učí udržet rytmus a jednotný styl.

Seminaristé skupiny C spatřovali v představeních principy montáže textů, činností nebo her, z nichž představení zřejmě vzešlo... Kladli si otázku, zda se dětem může podařit na jevišti zrealizovat to, co někdo jiný sestavil, seskládal, promyslel.

Seminaristé ze skupiny D se bavili o složení montáží, o švech, gradaci atd.

Společná diskuse se mohla jevit jako mírně rozpačitá a pomalá, což bylo ale podle závěrečných reakcí účastníků dáno spíše tím, že nová struktura semináře přítomným nabízela prostor k přemýšlení a promýšlení otázek, které směřovaly skutečně k jádru věci.

Účastníci diskuse byli vyzváni k pokusu o pojmenování rozdílů mezi pojmem pásmo a montáž. Myšlenky se dále odvíjely mnoha směry. Pásmo jako nejjednodušší podoba montáže, jako celek složený ze svébytných prvků, které stojí i samy o sobě. Naproti tomu montáž jako propojení úryvků. Pásmo jako pásmo a montáž jako oblast 3D. Co může být jednotícím principem celé linie? Názory se různily i doplňovaly – téma? Rytmus? Rekvizita? Deštník může fungovat v okamžiku, kdy dodrží princip nastolený v začátku představení, ale stane-li se z opory, ke které se uchylují, pouhý deštník, nemohu už s tímto principem dál počítat.

A je to skutečně tak, že je forma pásma či montáže vhodná pro mladší děti? V čem potom spočívá hlavní úskalí? Nebezpečím jsou různá klíšé a stereotypy, je těžké hledat neotřelé prostředky k sestavení textů. Navíc musí být pro diváky připraven čitelný klíč.

Je zvláštní, že nás automaticky neuspokojuje počet dvou příběhů v celku. Divák automaticky počítá ještě s příběhem třetím. Nebyl by tedy pro posílení ucelenosti lepší pouze příběh jeden?

A padla spousta dalších otázek. Při shrnutí ale zaznívaly názory, že to dnes bylo velmi

příjemné odpoledne, které ukázalo, že má cenu zabývat se s dětmi poezií. Bylo by ale skutečně vhodné zajistit už konečně souborům vhodnější divadelní prostory a technické vybavení. Zdá se ale, že zatím můžeme spíše pokračovat v již několikaletém doufání.

gs

VIDĚLI JSME V SOBOTU

Jak ruce nechtěly pracovat

Jak ruce nechtěly pracovat

Bylo nás pět

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub

Zvídavost, touha slyšet, jak diváci vnímali jednotlivá představení, jak představení na diváka zapůsobila, čemu jak diváci porozuměli a do jaké míry se souborům povedlo předat svá sdělení... Na tyto a na mnoho dalších otázek se děti společně s lektory dětského diskusního klubu (s Terezou Černochovou a Tomášem Machkem) snaží najít odpovědi.

Otázky, otázky a zase otázky. Odpovědi, odpovědi a zase odpovědi. Ty vyvolávají nové a nové otázky. Připomíná vám to něco? Není takový sám život?

Na co byste se chtěli zeptat diváků ohledně vašeho představení?

Jak jste se do Trutnova dostali? Jaká byla cesta? Jak byste ji zahráli na tyto nehmudební nástroje? Uprostřed místnosti je hromada všelijakých předmětů. Randál, rachot, zmatek, bugr... Neříká se tomu tvůrčí atmosféra?

Cesty byly pestré, drnčely rychlovlaky, bručely autobusy, řvali Beatles, hrčely čuchtičky na rezavých kolejích kdesi v polích, táhly se cirkusové maringotky, přesypaly se hodiny strávené v roztočivých dopravních prostředcích, až jsme se ocitli kdesi uprostřed oceánu na malých ostrovech, tak malých, že jednotlivé soubory se na nich sotva uchránily před nebezpečnými žraloky. (Tomáši, nikdy bych nevěřil, že oceán lze vytvořit igelitovou taškou.)

Co ostrov, to představení, co představení, to spousta otázek a názorů:

Neschovávejte se, když prší. Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov

O čem bylo toto představení? Hra s deštníky, schovávání se před deštěm, nechťejí poznat svět, schovávají se nejen před deštěm, ale i před jinými lidmi, starají se jen o svůj svět, postupně poznávají, že i ostatní mají svůj svět a to je jejich společná věc

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Deštníky, tvořily pozadí, kulisy, vyjadřovaly pocity a nálady, barva triček byla shodná s barvami deštníků

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): znali text, scéna s deníčkem, oheň tvořený z deštníků, vystupňování ohně z nudy, klidu k divokému, hoření a hýření, červenal se pomocí červeného deštníku, nestyděl se

Nefungovalo (nebavilo nás): bylo to moc dlouhé, nesouhra při otevírání deštníku úplně na začátku představení (někteří si myslí, že to byl záměr, jiní tomu rozumí jako nedostatku souhry), nepochopila jsem příběh s divokou holkou, nespojila jsem si to s tématem (schovávání se před jinými lidmi a okolním světem), které vyplývalo ze začátku představení, to se však dále již nerozvíjelo

Otázky souboru: Vnímáte naše představení jako vtipné nebo jako k zamyšlení? Zde se děti z ostatních souborů rozcházeli ve svých názorech. Nejčastěji zaznívalo, že představení bylo zároveň vtipné i k zamyšlení.

Jaký jiný název byste našemu představení vymysleli? Návrhy dětí z ostatních souborů: Můj svět, Já a někdo jiný.

Vítám vás v Jazzonii Jazzinky, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové

O čem bylo toto představení? O životě v netradičním podání, o jazzu a plavání, příběh

tam moc nebyl

tri jazykolamy, ke kterým tančili, bylo zajímavější to, jak to bylo udělané, než to, o čem

to bylo

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Pestré kostýmy, hlas, zpěv, balonky, obličej, pohyb celého těla

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): sehanost, zajímavý text

Nefungovalo (nebavilo nás): některým slovům jsme nerozuměli, jako například slovo iště, co to má být? Společně jsme došli k principu vzniku těchto neznámých slov. Iště je přece část slova koupaliště, kou, kou, palpal, iště.

Otázky souboru: Změnili byste něco na našem představení? Svorně zaznělo NE.

Jak ruce a nohy nechtěly pracovat Rousíci, ZŠ Rousínov

O čem bylo toto představení? Nutná spolupráce rukou, nohou a žaludku, spolupráce

všech částí celku

kluci na jedné straně a holky na straně druhé

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Tanec, pohyb, housky, jablka

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): pohyb, hra se slovy, dobré zpra-

cování příběhu

Nefungovalo (nebavilo nás): když jste mluvili všichni najednou, tak to bylo na úkor

výrazu

Bylo nás pět HOP-HOP, ZUŠ Ostrov

O čem bylo toto představení? Tři příběhy o partě kluků o životě kluků, jak si hrají

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Housle, pouzdra na housle, paravány, krabice, voda, smyšlené vosy, dobové oblečení, vycpávky kostýmů

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): herecké výkony (nešlo poznat, kdo je náhradníkem), hra na housle, užití vody (oživilo to představení i herce), pád do sklepa (krabice) při bouři

Nefungovalo (nebavilo nás): Pobíhání za paravány, které bylo vidět, hra na housle za paravánem, která neměla být vidět, ale vidět byla, v průběhu hry na město neobjasněná změna nevraživého vztahu čtyř kluků ve vztah přátelský vůči klukovi pátému

Otázky souboru: Co byste změnili na našem představení? Opět zaznělo pochvalné

NIC.

VIDĚLI JSME V SOBOTU

Bylo nás pět

Bylo nás pět

Vítejte v Jazzonii

Vítejte v Jazzonii

JAK TO VIDÍ

■ ■ ■

Lucie Veličková,

učitelka ZUŠ Ostrov, která se svým souborem Na poslední chvíli přivezla představení Neschovávejte se, když prší

Jak vznikl text inscenace Neschovávejte se, když prší?

Od tématu. Na začátku jsme věděli, že chceme hrát o rozdíl kluci – holky, pak se nám téma rozšířilo na vnitřní svět člověka, na to, jak utíkáme od toho, co se nám nelíbí a nebo čemu se chceme vyhnout. Došli jsme k tomu, že nemůžu být pořád zalezlý ve svém světě, ale že prostě do té životní bouře musím.

Takže jste asi rezignovali na to, že spolu texty vůbec nesouvisí. Je pohromadě próza, poezie, od každého trochu, volně spojené tématem...

Určitě. Každý si hledal svůj vlastní text a skládali jsme je dohromady podle toho, jak přicházely.

Vidíš ty sama nějakou část pásma jako problematickou z hlediska literární kvality textu?

Určitě Kratochvíl a písňové texty kapely z naší školy.

Řekla jsi, že texty se přiřazovaly samovolně, podle toho, jak přicházely. Ale já si to nemyslím. Z představení cítím snahu seřadit texty podle nějakého klíče do určité posloupnosti.

To je pravda. Chtěli jsme, aby vznikl příběh, který má začátek a konec, ale nebylo to tak, že bychom si sedli a stanovili si ten příběh naprosto přesně. Spíš jsme vytvořili rámec pro texty.

Premiéra byla v dubnu 2005, to už je docela dlouhá doba. Je to téma stále ještě živé?

Myslím, že ještě chvíli je to bavit bude. Ale už by nechtěly dál se tím tématem zabývat a ještě něco řešit. Už se chystají na nové představení.

Jolana Brannyová,

učitelka ZUŠ Na Střezíně Hradec Králové, která se souborem Jazzinky přivezla představení Vítáme vás v Jazzonii

Co bylo prvním impulsem ke vzniku představení?

Texty Jany Koubkové, které jsem přinesla do hodin přednesu, aby se na nich děti naučily techniku mluvy, práci s rytmem, aby si stextem trochu pohrály, o obsah ale moc nešlo. Takže každá divenka dostala jeden text a na tom dělala. Naučila se ho a začala si s ním hrát, ale pak chtěly být spolu, tak jsme to dali dohromady. Společně jsme začali Otlakem a při tom vznikl leitmotiv soupeření. No a pak už to šlo samo z improvizací. Většinou jsme pracovali tak, že jedna začala něco, k čemu ji text inspiroval, dělat a ostatní se postupně přidali. Hledali jsme formu co se týče pohybu a rytmu, aby si tam našly záchytný bod, o který se mohou opřít. Třeba toho brouka. Je to dobrá skupinka, cítí hudbu a rytmus. Používali jsme text jako inspiraci pro pohyb. Víme, že tyhle holky spolu dobře fungují a že je práce s pohybem a rytmem

baví. Potřebovala jsem, aby nás společná práce dala dohromady, protože jsme spolu začínali.

Michaela Kyjovská,

učitelka ZŠ Rousínov, která se souborem Rousíci přivezla představení Jak ruce nechtěly pracovat

Co bylo pedagogickým cílem tohoto představení?

Začalo to tím, že jsem letos v září dostala novou třídu, která je hodně živá a temperamentní, no a pak jsem potkala tenhle text. Chtěla jsem prostřednictvím tohoto textu ukázat rozdílný svět dívek a chlapců – a také získat potřebné dovednosti. Když jsme na tom pracovali, bavili jsme se o tom, jak to v rodinách funguje, jestli je v nich ten „mužský svět“ a „ženský“. Navíc ten ženský živel v téhle třídě funguje.

Takže v představení vystupuje celá školní třída?

Ne, 12 dětí z jedné třídy, které chodí odpoledne do kroužku.

Text bylo asi potřeba pro vaše potřeby upravit, aby vyhovoval vašemu záměru, „sáhli“ jste do něj?

Museli jsme, aby vyhovoval našim záměrům. Vyškrtali jsme asi jednu třetinu textu.

Irena Konývková,

učitelka ZUŠ Ostrov, která se souborem Hop – Hop přivezla představení Bylo nás pět

Jak vlastně vzniklo představení Bylo nás pět?

Tentokrát to bylo složité. V jedné skupině mám 7 kluků a 7 holek a oslovil nás Spolek přátel města, který chtěl, abychom pro ně udělali něco o zvonech. A měli jsme málo času. Holky jsou pracovitější, takže začaly na zvonech. Zbyli mi kluci. Těm jsem tentokrát přinesla já knížku Bylo nás pět. Nakonec dva kluci se přidali ke zvonům a zůstalo mi jich právě 5.

Znájí celou knížku?

Znájí.

Kdo vybíral epizody a jak jste text upravovali?

Já jsem přinesla nějaké návrhy, původně jsem uvažovala o třech, dvě jsem vybrali a v té třetí byl Petr Bajza sám. Tu jsme ale pak zavrhlí a jinou třetí jsme už nenašli.

Text, který jste vybrali pro inscenaci, je závazný?

To určitě. Volnost je v pohybových věcech, ale v textu ne. Ten musí zaznít.

Jak hodně jste zasahovali Poláčkova textu ve vybraných epizodách?

Hodně. Třeba místo požáru máme vichřici. Zkoušeli jsme potopu, ale pak jsme zjistili, že se nám to nehodí ke zvolenému konci, tak jsme od ní zase upustili a vyhrála vichřice.

Spojovacím prvkem jsou housle. Z dramaturgického hlediska se mi to líbí. Krásně spojí dvě epizody, které k sobě vlastně vůbec nepatří. Zároveň upozorní na postavu vypravěče. To vymyslel kdo?

Tak to už vůbec nevím. Vždycky to děláme společně, spíme o víkend v dramátáku, doplňujeme se. Možná ta myšlenka zarámování je tentokrát víc na mně, když jsem zvolila knížku, tak už jsem uvažovala co s tím. Navíc jsem v hudební škole a tam máme všechny ty futrály

a tak. Bavili jsme se o tom, že ty housle tam opravdu musí zaznít, ale z těch kluků nikdo na ně nehraje. Tak se Bajza musel naučit tu písničku na housle a všichni kluci se mu řehtali. Nakonec to dopadlo tak, že učil na ty housle, přišel s nimi na dramáták a tam po první hodině udělal přednášku o houslích. Nakonec mu všichni záviděli a o přestávkách zkoušeli ty hmaty.

id

VIDĚLI JSME V SOBOTU

přestávka

Naschovávejte se, když prší

DNES HRAJÍ...

Moravané a Moravanky dnes plně ovládli tuto rubriku! Můžete si přečíst o divadelních souborech z Brna, z Opavy a z podhůří Jeseníků. Jejich členové také odhalí významy a souvislosti záhadných fotografií, které se včera v deníku objevily s otázkou „O co tady je?“, - a připraví vám i souborům hrajícím v pondělí hádanky nové...

Q-Kerni

S bezejmenou fotografií souboru Rousíci a otázkou „O co tady jde?“ se Q-Kerni vypořádali následovně...

ZTRÁTA VEDOUCÍHO SOUBORU

Jak vzniklo vaše rodinné divadlo? Tak já za sebe můžu říct, že nejlepší herecké výkony začaly už vlastně v minulém století a první začala dcera. Ta má velké nadání, bylo to přesně 16. 1. 1996, to všichni tleskali, že předvedla to, co předvedla, - zařvala, že - to byl výkon, to bylo takové první rodinné vystoupení. V hlavní roli teda byla Anetka. Pak to bylo hned vzápětí příští rok, to byl pro nás taky hodně silný rok, 1997, to bylo 20. 9. - ten výkon vážil hodně, tenkrát to měřili, 50 centimetrů, tři kila, opravdu to byl velký výkon. No a pak to tak postupovalo dennodenně, každý den vždycky nějaký potlesk, jindy průplesk, a jsme tady a jsme rádi, že jsme tu. Je to každodenní cirkus.

Tohle je vaše první představení? My jsme hlavně v té přírodě, tak jsme chtěli mezi lidi. Ale ano, odpověď zní ano. A já jsem... ..tatínek tam pořád s náma je. Já si chci prožít ten zážitek, teď mám prvně tu možnost vidět je, jak hrají.

A kde žijete? V podhůří Jeseníků, kde srnky chodí ke křišťálové studánce vodu pít, ale to je fakt pravda, my tam opravdu sedíme na zápraží a ty srnky tam chodí...deset metrů, dvacet metrů? Ani z našeho psa si nic nedělají.

Jak představení vzniklo? To se ani neptejte. Když to tady řeknu - ty soubory do toho dávají takovou práci - ale my máme celoživotní, my nad tím pracujeme opravdu celý život, to představení vzniklo ze dne na den, my jsme to cvičili ani ne týden...

A rozhodli jste se, že půjdete na přehlídku...? No v podstatě - v rámci toho, že mi přišly nějaké propozice, jsme šli na tu přehlídku a týden předtím jsme to udělali. A teď nám to pěkně uleželo a jsem zvědavá, jaké to zase bude.

Kdybyste si mohli vybrat nějakou knížku, podle které byste si chtěli zahrát divadlo, co by to bylo? Já knížku nevím. Já bych si asi zahrál ten svůj životní námět, vlastně to, co hrajem, protože každý hraje, pořád hraje, a my hrajeme taky, teď to jenom děcka ukázaly lidem. To je naše budoucnost.

A o čem to představení je? Jak vstáváme ráno, jak snídáme... Čteme si pohádky a dojdeme do pohádky. Strašně důležité při tom představení je vědět, že Anetka má ráda tvrdý sýr, a Miško má rád šunku a salám. To jsou takové zásadní věci. Chcete něco vzkázat těm, kdo se na představení přijdou podívat? Nevím. Aby se jim to líbilo, a že to děláme pro sebe a pro ně. No aby si užívali života a to je ono. Já hraju ráda.

Víte, co to u Kernů znamená „po helu“? Chodit poslepu. Q-Kerni: „No ale u nás se teď chodí po helu i po nahatu, a po helu se chodí, když něco někomu bolí, a u nás je teď vlastně všechno po helu, když někdo něco dělá, všechno je to po helu. V podstatě i zítra budeme hrát po helu.“

A teď se ptají Q-Kerni: „O co tady jde?“

Společenský večer pro recitátory

Když jsem asi v 19:25 vešel do sálu ND, už hrála hudba a někteří recitátoři už seděli na židlích, rozmístěných po obvodu sálu. Ještě probíhaly poslední

přípravy, ale další a další recitátoři přicházeli a místnost se začala pomalu zaplňovat. Po asi půlhodinovém tanečním bloku následovalo vystoupení taneční skupiny „Hadransáje“, složené z lektorek dílen pro recitátory, a pak už začal program. Lektorky sehrály krátkou scénku, ze které vyplynulo, že je to tu už nebaví a že chtějí televizi. Recitátoři se tedy rozdělili do několika skupin a každá z nich si vylosovala, který televizní pořad předvedou, jako např. zprávy, telenovela nebo Večerníček. Každá skupina svůj úkol pojala jinak, ale většinou šlo o parodii nějakého z pořadů. Po scénkách lektorky oznámily, že už jim televize stačí a že už se zase těší na recitaci a na divadlo, a pak už zase začal na parketě taneční rej, a po pár písničkách následovaly tři ploužáky a těmi skončil celý společenský večer. Myslím, že většina recitátorů by nejradši celou akci ještě protáhla, ale bohužel... Faktem ovšem je, že všichni zúčastnění si včerejší večer náramně užili.

vd

DNES ČTEME Z... ..

Uffo Daniela Horna

Trutnovský spisovatel, revolucionář a měšťan. Je považován za místního nejvýznamnějšího německého literáta v 19. století. Narodil v Trutnově roku 1817, kde po krátkém a neklidném životě roku 1860 rovněž i dožil. Studoval filozofii a práva v Praze a Vídni, delší dobu pobýval v zahraničí – především v Německu, kde se věnoval žurnalistice. Po roce 1843 se vrátil do Trutnova a aktivně se zapojoval do politického dění. Na podzim roku 1813 Trutnovem procházela po sedm týdnů šedesátitisícová ruská armáda.. Pro české obyvatelstvo znamenalo setkání s Rusy velkou národní posilu. Hornova politická činnost vyvrcholila v revolučním roce 1848, kdy se na náměstí loučilo 14. června 160 národních gardistů před odchodem na pomoc bojující Praze. Vedl je právě Horn. Došli však jen k Sobotce, kde jejich postup zarazilo vojsko. Po střetnutí s krajským hejtmánem Merkle, na kterého Horn tasil šavli, následovala 17. června hanebná cesta zpět. „My všichni jsme se hluboce zesměšlili před celou zemí,“ přiznal později Horn. A tak tiše, beze slávy, bez nejmenšího šrámu z boje se vrátili gardisté do města, které je před několika dny s jásotem vyprovázelo. Později jako populární mluvčí pražského studentstva zasáhl nemalou měrou do průběhu revolučních událostí.

Kromě své politické činnosti se Uffo Horn věnoval i literatuře – poezii, próze a divadelnictví. Do češtiny byly přeloženy jeho dvě novely („Pašerák“ a „Selský osel“) a truchlohra „Král Otakar“. Novela „Selský osel“ je situována do doby selských bouří kolem roku 1775; „Pašerák“ vybízí ke srovnání se zpracováním pašerácké krkonošské tematiky v dílech českých klasiků K. V. Raise a A. Jiráska.

Pana komisaře vzbudili, že s ním chce někdo mluvit. Bylo už devět hodin, ale tomu pánovi to bylo příliš brzo. S mručením si obul pantofle, oblékl poněkud umolovaný župan a šel do nakceláře, kde na něho čekal Hampl. Komisař se na něho podíval s údivem; protože ve světnici nebyl nikdo než písař, hned viděl, že sem nebyl dopraven jako zajatec. Sedl si tedy důstojně do lenošky a ptal se nakrucuje si knír: „Copak chce?“ Hampl se uklonil. „Rád bych s milostpánem mluvil několik slov o samotě.“ „O samotě? Co má se mnou o samotě co mluvit? Jen mluvil, tady před písařem může otvírat hubu, jak daleko chce.“ Hampl chvíli váhal. „No bude to?“ vyjel si na něho netrpělivě komisař, „rychle, mám víc na práci než na něho čekat.“ Hampl přemohl jen s námahou své rozpaky, bylo na něm vidět, jak těžko se mu mluví. „Prosil bych nejpokorněji, milostivý pane komisař, moje dcera šla k jednomu hraničnímu myslivci, Karlu Böhmovi v Janských Lázních.“ „Do kasáren?“ vybuchl komisař. „Ne, šla ve Svobodě do služby ke Gerneckarové, ale – ten myslivec ji – připravil o čest a chodí denně k ní.“ „Jo, to mu nemůžu pomoci, z kasáren bych ji dal vyhodit, ale když je jinde, nemůžu nic dělat.“ „Prosil bych nejpokorněji, kdyby se ten myslivec musel s ní oženit! Byl jsem už u pana faráře, ale on mě poslal k milostpánovi!“ „Co má farář co posílat, ten se nemá do toho dříve plést, dokud se mu neoznáím, že se má pokřtít nemanželské děčko.“ „Jo, milostpane, nechtěl bych, aby to tak daleko došlo!“ Komisař se ušklíbl. Hamplovi stoupla krev do obličeje. „To se nedá nic dělat, ženit se Böhmu nemůžu, je už dvacet starších jenom v komisařství, kteří si podali žádost o sňatek. Copak si myslí, že to jde tak snadno? Když se ten chlapík bude pár roků řádně chovat a té holky se nezbaví, může snad dostat povolení. Pro tuto chvíli není na to pomyslení!“ „Prosím milostpána...“ „Už jsem mu řekl, že se nedá nic dělat. A co se jeho týče, měl se na pozoru, on je hauptpašer, jestli ho jednou dostanu do rukou, může být připraven, že s ním důkladně zatočím! Sázm se, že to byl on, koho moji myslivci přede dvěma dny honili v roklí.“ Hampl vydržel ostrý, hrozivý pohled komisaře, nepohnul ani brvou, horalé si už dávno nedělají hřích vůči celním úředníkům ze lži a přetvářky. Komisař se obrátil k svému psacímu stolu. Hampl se doporučil a smutně odcházel. Stálo ho velké přemáhání, aby dal svou dceru hraničnímu myslivci, ale myslil si, že se ta věc několika zlatými spraví, a třebaže on i Hamplová tuze milovali peníze, byli by přece přinesli obět, jen aby dostali Pepičku z lidských řečí. Hamplová se také domnívala, že nebude těžké, aby byl nemilovaný zeť přeložen do jiné setniny, a protože se u horalů, kteří mají velký počet dětí, rodinné svazky dosti snadno uvolňují, bylo by jí konec konců docela vhod, aby se zbavila dcery. Záleželo jí více na řečích ve vesnici, ale Hampla bolelo srdce pro dceru, která byla jeho pýchou a pro jejíž krásu a dobré srdce měl více porozumění než jeho lhostejná žena. Šel zamyšlen do města. Komisař ho postrašil; viděl, že on, vyhlášený pašerák, nemá nejmenší naděje takto dosáhnout svého cíle. Zbýval jen jediný prostředek a Hampl se k němu beze všeho odhodlal. (...)

(z novely Pašerák ve stejnojmenné knize. Hradec Králové: Nakladatelství krajského domu osvěty, 1959)

DNES HRAJÍ ...

Haxna

Zdarec palec! Jsem obyčejná Haxna z Brna. Každý rok mám jiný počet prstů. Kvůli lepře sem tam někdo odpadne, ale někdo jiný zase doroste. Celkem mám letos 8 prstů – Hanči, Nelu, Lukáše, Anetu, Petana, Káju, Petu a Ondru. Nejmladšímu malíčku Ondrovi (ten, co v našem představení hraje postelovou scénu) jsou jen tři týdny. Každý rok si zkusmo nazuju jiné boty. Protože úplně na začátku jsem v tom neuměla chodit, vyzkoušela jsem prvně domácí papučky (Křemílek a Vochomůrka). Druhý rok jsem byla odvážnější a díky tretrám (Živá voda) jsem doběhla na Dětskou scénu do Trutnova. Třetí rok přišla krize a naskákaly mi puchýře z těžkopádných lyžáků (Pozornost k narozeninám), ve kterých jsem se celý rok ploužila. Čtvrtý rok jsem chytla krok v pohodových teniskách (Ach jo!) a letos svištím na bruslích (A co jako?) za vámi. Občas chytanu nějakou mykózu, ale mám dvě pedikérky – Žandu a Evičku, které o mě pečují, chodidlo masírují, nehtíky zastřihávají a směr ukazují, takže jsem v pohodě. Přijďte se podívat, jak mi to šlape! ? Haxna

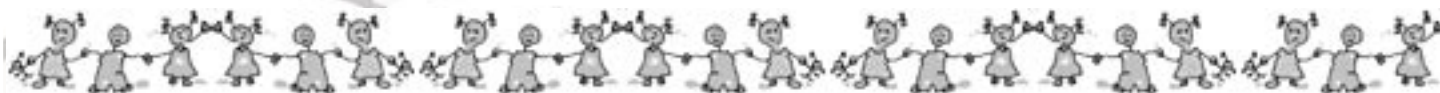
Haxna jasně odpovídá na otázku souboru „Na poslední chvíli“, o co tady jde...

ULICE

Ulice Lidé jsou různí. Někteří jsou bohatí a někteří chudí. Někteří bez rodin a jiní nemají vůbec nic. Prochází se po ulici a každý má v hlavě svoji myšlenku...Ulice je dlouhá a na ní dva žebraři. Lidé kolem nich chodí s odporem, bez zájmu. Ignorance. Dvě dívky pomohly žebrařovi...a jiní se mu naopak smějí! Jiným je to úplně fuk! Ale přesto se všichni rozejdou a každý si jde po svém.

A ptá se Haxna: „O co tady jde?“

DNES HRAJÍ ...

Štěk

Můžete prozradit něco o vašem souboru? Takže stručně. Soubor začal fungovat před pěti lety, 2001. Na jeho počátku stála hra Štědrý večer u Slimáčků, což byl takový rodinný sit-com na jevišti, a tento sitcom byl tak úspěšný, že dostal i dalších třech pokračování, které byly rovněž tak úspěšné. Já myslím, že to mělo takovou vzestupnou tendenci, takovou tangenciálu. Šlo to nahoru. Poté jsem si řekl, že zkusíme i novou formu, a rozhodli jsme se dělat pohádky, takže přišla na řadu pohádka O Sněhurce a trpaslících. A pak přišel Otesánek. To všechno se událo za těch pět let a za tu dobu soubor vystřídal mnoho různých libovolných lidí, kteří přišli, odešli, zahráli, pobyli a pak zase třeba odešli a přišli noví lidé a ti staří se třeba na okamžik vrátili. Dobročinné akce, které jsme podporovali, tak ty byly, a nebylo jich poskrovnu, každé vánoce jsme připravili krátký program (hodinu a čtvrt trvající), ve kterém jsme poskládali veškeré divadelní prvky a kultury a byly to takové velmi krásné... Byl to takový kabaret. Výtěžek z této akce šel na pomoc zvláštní škole v Opavě.

Vy nefungujete u žádné instituce? My jsme oficiální soubor Loutkového divadla v Opavě!

O čem je to představení, které hrajete? Otesánka asi každý zná, ale asi se ten příběh dá hrát s různým názorem na Otesánka... My děláme hry, které asi v životě nebudou vážné a vždycky tam asi bude ten náš brutální humor, co má Štěk jako soubor, takže to je v jistých místech parodie na toho Otesánka a děláme si z něho srandu a na druhých místech chceme, aby se toho lidi lekli, protože tam jsou místa, u kterých by mělo mrázit. A ve spojení s hudbou a s loutkou to vypadá docela drsně.

A co byste chtěli hrát dál? Tím, že jsem pod loutkovým divadlem, tak musíme vlastně hrát pohádky a představení pro děti. My hrajeme povinně představení pro veřejnost, jsme totiž jediné loutkové divadlo, které obsluhují amatérské soubory. Tak proto jsme se asi tenkrát vrhli na ty pohádky a na druhou stranu chceme příští rok dělat ještě něco jiného, takovou nějakou šílenou hororovou komedii se vším všudy pro větší lidi.

Takže výběr námětu není až tak vaše chtění? Kdybyste si mohli zahrát cokoliv, co by to bylo? Já bych chtěl říct, že my hrajeme výhradně autorské divadlo, to, co Dan třeba napíše, to hrajem. A všichni se s tím vesměs ztotožníme a je to krásné. A kdybysme měli hrát z knihy, tak jediné z papírové. Ale to je otázka... Já myslím, že i my velcí se dokážeme vžít do těch pětiletých dětí zpátky a dokážeme si zahrát cokoliv. Tady panuje mezi námi taková jakási souhra, že i když jsme tady věkově od sebe o deset let, tak to není poznat. A Dan když píše hry, tak myslím, že někdy už vidí v té roli konkrétní osobu.

Ptala se a zapsala eb

Štěk má pro situaci, kterou vytvořily Jazzinky, tento výklad:

Pozvánka na představení Štěku

Sázka

Josefina: Vsadím 5:2 tady s Alfí, že Blanku nepřeskočíš. **Alfonsie:** Ach Hani věř si! **Hanka:** Ááááá! Ruplo mi ramínko (pink) **Josefina:** Au moje oko. **Blanka:** Dělej! Chce se mi čurat! **Alfonsie:** Juhú! A jsem v balíku Josefina: Holky já vás nevidím. **Blanka:** Hm... Tak už nikam nemusím. **Hanka:** Nevím vo co vám jde, ale naši prohrávají!

„O co tady jde?“, ptá se Štěk – a vy můžete do zítřka přemýšlet...

DNES ČTEME Z...

Uffo Horna

Se mnou jsi putovala

Se mnou jsi putovala
po horách v jarní čas,
když luna k spánku zvala,
na prsou mých jsi spala,
obloha kryla nás.

Když vesna pestré kvítí
po nivách rozsije,
když luna jasně svítí,
pod stromy leže snítí
nejvyšší štěstí je.

DNES JSME ...

■ Vyhodnotili soutěž pro bystré hlavy

Určitě jste zaregistrovali, že pro vás naše redakce připravila v prvním čísle Deníku Dětské scény soutěž. Otiskli jsme jeden článek dvakrát a zajímalo nás, kdo dokáže najít a přesně pojmenovat základní rozdíl mezi těmito dvěma exempláři. Protože tento typ soutěže není v alternativě psaného textu právě typický (jistě jste zvyklí takovéto hlavolamy řešit především v podobě dvou obrázků s blíže specifikovaným počtem rozdílů), otiskli jsme oba články na jedné straně deníku. Vedla nás k tomu jednak snaha chytrému napovědět a jednak dobrá vůle nenutit vás ke komplikovanému shánění nůžek a vystríhování článků pro snadnější porovnávání.

Do redakce přišlo odpovědí hned několik. Tímto blahopřejeme všem bystrým hlavám, které se do soutěže zapojily. Vítězkou se však stala účastnice Dětské scény, která dokázala rozdíl pojmenovat nejpřesněji. Správnou odpověď zformulovala: „Rozdíl mezi dvěma jinak totožnými články je pouze v tom, že jeden velmi přirozeně inkorporuje vtipný portrét Blažkové, jejíž výraz navíc naznačuje, že právě ona je tou ne nápadnou odlišností. Váš nápad mě pobavil. Přeji redakci další takové šťastné nápady a nám čtenářům a milovníkům hlavolamů dobrý postřeh.“

K výhře blahopřejeme seminaristce Pavle Jirákové a zveme ji na posezení u kávy v redakci Deníku Dětské scény.

■ Slyšeli, že Jakub Hulák vyslovil: „Zapomněl jsem sice své poznámky, všechno jsem ale vyčetl z brožury.“

■ Vypátrali, že bezejmenná recitátorka třetí kategorie na fotografii ze strany 22 v prvním čísle Deníku se jmenuje Anna Rauschová.

red

DNEŠNÍ PROGRAM NEDELE - 18.6.2006

8.00 - 8.45
8.30 - 12.00
8.30 - 12.30
9.00 - 11.30
9.30 - 11.35
13.00 - 14.30

15.00 - 17.05

17.15 - 18.15
17.15 - 18.45
17.45 - 18.30
19.45 - 21.15
20.00 - 22.00

dílny pro recitátory II., III. a IV. kategorie

dílny pro děti ze souborů

semináře pro dospělé

vystoupení recitátorů II. kategorie

2. blok vystoupení souborů pro veřejnost

beseda lektorského sboru s recitátory II. kat. a jejich doprovodem
diskusní klub pro doprovod recitátorů III. a IV. kat.

dílny pro recitátory III. a IV. kategorie

2. blok vystoupení souborů

Takové normální Q-kerní ráno Q-Kerni

A co jako? Haxna Brno

Otesánek Štěk, SVČ Opava

diskusní kluby seminaristů

dětský diskusní klub pro děti ze souborů vystupujících ve 2. bloku

diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 2. bloku

seminář k inscenacím 2. bloku

večerní program pro děti ze souborů

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 3

NEPOCHOPENÁ

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 2.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 18.6.2006 v 1:15. Vychází - v neděli 18.6.2006 ve 10.45. Náklad - asi 350 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.